

הכנסת העשרים וחמש

יוזם : חבר הכנסת צבי ידידיה סוכות

פ/25/3683

הצעת חוק העונשין (תיקון – חזקת סוחר בכלי נשק), התשפ"ג–2023

1. תיקון סעיף 144 בחוק העונשין, התשל"ז–1977¹, בסעיף 144(ב2), בסופו יבוא "המחזיק שני כלי נשק או יותר בלא רשות על פי דין להחזקתם, יראו אותו כאילו הוא סוחר בהם לעניין סעיף זה, כל עוד לא הוכח היפוכו של דבר."

דברי הסבר

עבירות אמצעי לחימה מהוות סכנה לשלום הציבור וביטחונו, ובעלות פוטנציאל ממשי לגרימת מוות של בני אדם, לרבות אזרחים תמימים וחפים מפשע. הזמינות הגבוהה של נשק בלתי חוקי מגבירה את הסיכון שיעשה בו שימוש לצורך ביצוע עבירות פליליות ואירועי אלימות חמורה כמו רצח, הריגה ותקיפה, לצד שימוש למטרות טרור. היקף האלימות והשימוש בנשק ובאמצעי לחימה בלתי חוקיים פוגעים בתחושת הביטחון האישי של האזרחים וגורם לירידה באמון הציבור ברשויות ושיתוף הפעולה עמם, בפרט במגזר הערבי, באופן המקשה על גיבוש ראיות מספיקות להגשת כתבי אישום ומיגור התופעה. בעבירת סחר בנשק ישנה חומרה יתירה – בית המשפט העליון ציין זאת באומרו: "סחר בנשק הוא תופעה מסוכנת, במיוחד בימינו אלה. הניסיון מלמד שנשק אשר מקורו מפוקפק, לאחר שהוא יוצא מידי המחזיק בו, מוצא את דרכו לידיים עברייניות או למפגעים למיניהם, והרי אלה גם אלה כבר הוכיחו כי אין הם מהססים להשתמש בו גם במקומות סואנים, וגם כאשר ברור להם כי עלולים להיפגע מהירי אנשים תמימים שנקלעו לזירה בדרך מקרה. לפיכך, התרענו בעבר ונחזור ונתריע גם הפעם, כי כל החוטא בעבירות מסוג זה עלול להידרש לשלם מחיר יקר, ואף באובדן חירותו לתקופה ממושכת" (בע"פ 5833/07 ח'ורי נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 18.11.2007)).

על פי דוח מבקר המדינה (מבקר המדינה התמודדות משטרת ישראל עם החזקת אמצעי לחימה לא חוקיים ואירועי ירי ביישובי החברה הערבית וביישובים מעורבים (2018)), המשטרה מתקשה לבסס תשתית ראייתית בנוגע לעבירות נשק באופן המצמצם את יכולתן של התחנות למצות את החקירות, ובשל

¹ ס"ח התשל"ז, עמ' 226.

כך שיעור כתבי האישום המוגשים בגינם הוא מזערי. בין הגורמים לקושי ראייתי בתיקים אלו הם סירוב של עדים למסור מידע למשטרה מחשש לפגיעה בהם, חוסר שיתוף פעולה מצד החברה הערבית, העלמת ראיות ופגיעה בזירת האירוע בין היתר על ידי השחתת או מחיקת ראיות דיגיטליות ממצלמות ציבוריות או פרטיות. נוכח הקושי בגיבוש ראיות מספיקות להגשת כתבי אישום ובמציאות של ריבוי עבירות אלה ברמה של "מכת מדינה", המלצת המבקר לבחון תיקוני חקיקה הנחוצים כדי להגביר במידה ניכרת את האכיפה וההרתעה.

למרות שהיקף התופעה וממדיה ידועים לכל, ואף מוגדרת כ"מכת מדינה", גופי המדינה אינם מצליחים להביא למיגור התופעה או צמצום משמעותי שלה. הצעת החוק מבקשת להתאים בין חומרת העבירות לבין הטיפול בהן, בכך שיבטא נכונה את הסכנה הנשקפת מהן. נוכח זאת, מוצע לקבוע חזקה הניתנת לסתירה, לפיה המחזיק בשני כלי נשק או יותר הוא סוחר בכלי הנשק. חזקה זו תאפשר אכיפה אפקטיבית יותר של עבירות סחר בנשק הנעשות במחשכים ומאופיינות בקושי בהשגת ראיות לצד השקעת משאבים עצומה לשם הוכחתם.

הצעות חוק זהות הונחו על שולחן הכנסת העשרים וארבע על ידי חברת הכנסת אורית מלכה סטרוק (פ/3529/24) ועל שולחן הכנסת העשרים וחמש על ידי חבר הכנסת אלמוג כהן (פ/3311/25). הצעת החוק זהה לפ/3311/25 ולפיכך לא נבדקה מחדש על ידי הלשכה המשפטית של הכנסת.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
כ"א בתמוז התשפ"ג (10.07.2023)